

CHRYSĆIJAŃSKAJA DUMKA

BIELARUSKI ČASAPIS — VYCHODZIĆ TRY RAZY U MIESIAC: 1, 10 i 20.

№ 14 (198)

Vilnia, 1 traŭnia 1939 h. — Wilno, 1 maja 1939 r.

Hod XII

UVAHI AB PRACY

(Na 1 Maj)

Dzień pieršaha traŭnia (maja) badaj na ūsim śviecie paśviačany ū čeść pracy. Voś-ža z hetaj nahody j my pamiaščajem tut niekaliki ūvah ab pracy ū rozumieŭni chryścijanskim.

Praca — heta zakon, jakomu treba dabravolna paddacca j pryŭniać jaho za svoj vialiki abaviazak. Tak, praca heta zakon abaviazkavy j niaŭčilny. „Chto nie pracuje — kaža śv. Pavał — toj niachaj nia jeść“. Zakon pracy — heta, jak kaža śv. Aŭhustyn, „exhilaratio voluntatis“ — razradavaŭnie voli.

Čaławiek pavinien rabić usio, što ū jaho sile, kab pracu zrabić dla siabie lahčejšaj i pryjamniejšaj. Dziela hetaj mety pavinien jon vykarystać usio toje, što jamu daje navuka j dośled, ale nikoli nie pavinien jon zabyvacca, što jak-by jon nie prykryvaŭ kalučkaŭ pracy kraskami, kalučak pracy całkom nia prykryje j jany zaŭsiody buduć bolš ci mienš kałoc jaho ruki. Vynikaje heta z samaj natury pracy, natury čaławieka j z adnosinaŭ, jakija zachodziać miž pracaj i čaławiekom. Hetak pavinien čaławiek rozumieć zakon pracy j hetkamu zakonu pavinien dabravolna paddacca j jaho pryŭniać. A takija adnosiny čaławieka da pracy robiac jaje dla čaławieka całkom zrazumiełaj, lahčejšaj i pryjamniejšaj.

Ale mała abiektyŭnaha tolki rozumieŭnia pracy. *Treba pracu*

prymać i vykonvać z luboŭju. Hetak treba adnosicca da pracy, biaz uvahi, jakaja jana jość — fizyčnaja ci razumovaja, lohkaja ci ciažkaja, pryjemnaja ci prykraja, biaz uvahi na toje, chto jaje maje vykonvać, bo jana abaviazvaje ūsich ludziej, biaz nijakaj rožnicy. Saul, budući karalom, zajmaŭsia ziemlarobstvami i sam araŭ. David, nia hledziačy na svajo karaleŭskaje pachodžaŭnie, paśviŭ damašni statak, ihrajučy adnačasna na harfie j układajučy psalmy-vieršy, bo byŭ tak-ža paetam. Śv. Jazep, tak-ža nia hledziačy na svoj rod karaleŭski, paśviaciŭ siabie fizyčnaj pracy dziela ūtrymaŭnia śviatej Siamji. A najlepšym prykładam i dokazam potreby lubovi da pracy ūsiakaj žjaŭlajecca sam Chrystos, jaki aŭ da tryccacioch hadoŭ svajho žyćcia na ziamli prabyvajučy ū Nazarecie pamahaŭ u roznoj chatnziej pracy, a pradusim Jazepu ū stalarstvie.

Asnaŭnaja meta pracy — zda-być srodki na dastojnaje praŭžycio, jak pad uzhladam fizyčnym, tak i duchovym. Asabistaje ūzbaħačaŭnie sa škodaj dla bliźniaha jość złom. Złom jość tak-ža j halita, bo jana čaławieka panižaje j haŭbić. U śv. Siamji, jakaja jość wiečnym uzoram pracy, nie spatykajem ani baħaćcia, ani hality, spatykajem tam miernaje žycio, padtrymlivanaje natužnaj i čeśnaj pracaj.

Urešcie, da pracy treba adnosicca tak, kab była jona dla čaławieka nia tolki srodkam padtrymaŭnia jaho žyćcia ū najšyrejšym rozumieŭni, ale tak-ža j srodkam duchovaha palepšaŭnia čaławieka, srodkam jaho śviataści. Praca ū rozumieŭni laicyšćnym, arelihišćnym, žjaŭlajecca zvyčajna srodkam egoistyčnych roznych intaresaŭ. Tymčasam u pracuŭni Nazareckaj praca była miž inšym tak-ža j srodkam dobraci, ūsviačeŭnia asabistaha. Bo što znača pracavać? Pracavać — znača vysilacca nia tolki dziela ūtrymaŭnia svajho dačasnaha, fizyčnaha žyćcia, ale tak-ža j dziela dobra svajej dušy, dziela jaje žyćcia wiečnaha. A kali čaławiek pracujučy ab hetym pamiatuje j z hetkimi namierami birecca za pracu, tady praca słuža jamu srodkam jaho dobraci j śviataści. Čaławiek, pracujučy z hetkimi namierami, maje bližki ūdziel u Božym tvareŭni j žjaŭlajecca hetaha tvareŭnia svajho rodu vykanaŭcam.

Słovam, praca ū aśviatełni chryścijanskim nabiraje paŭnaty značeŭnia j vartaści.

Tyja, da čyich ruk nie dachodzić „Chr. Dumka“ z dadatkam „Zorka“, niachaj biezadkladna składajuć na pošcie „reklamacyju“, a kali-b i heta nie pamahło, tady niachaj ab hetym paviedamlajuć redakcyju.

Жаўнан
Гістарыя СССР
1939 V. I. Менля

Za aśvietu našaha sialanstva

Praz dva hady z hakam cely sviet pryhladaŭsia, jak u Hišpanii liłasia kroŭ. Dy j niama wiedama ci nadalej strymajecca. Niaščasnaja kraina! Ale treba wiedać, što hetaje niaščasćie hatoviŭ tam sabie doŭhimi hadami sam narod, jaho kiraŭniki. Hišpanija — heta najbolš typovaja ŭ Eŭropie kraina supiarečnaściaŭ. Pobač nievialikaj hramady bahačoŭ, roskašy j blichtru — miljony biednaty, hałodnych i žabrakoŭ; pobač mnoštva kaściołaŭ, klaštaraŭ, duchaŭvienstva j zakonnikaŭ — mora ateizmu j prymityŭnaha biazbožnictva; pobač biazcennych skarbaŭ litaratury j mastactva — miljony ciomnych i niahramatnych sialan i rabotnikaŭ.

Hetyja voš hlybokija hramadzkija supiarečnaści j daviali da palityčnaj katastrofy — špiarša revolucyi, a pašla kryvavaj chatniaj vajny.

Ale my vierniemsia ŭ naš rodny kraj i zahlańma ŭ sialanskija masy našaha narodu. Hlańma adkrytymi vačami na siabie samych!

Ŭ nas, taksama jak i ŭ celym śviecie, adbyvajucca vialikija histaryčnyja pieramieny. Hetyja pieramieny najbolš adčuvaje našaje sialanstva. Sialanskija haspadarki nadta razdroblenyja. Našaje sialanstva pryšpiešanym tempam praletaryzujecca. Ŭ bielaruskich siolach pajaŭlajecca što-raz bolš ludziej, što nia majuć ułasnaaha varštatu pracy. Ziamli bielaruska-

mu sialaninu wielmi ciažka kupić, ci dakupić. Zarabotkaŭ ani ŭ dvuroch, ani ŭ bahaciejšych sialan niama. Častka sialan musić adplyvać u harady, šukać sposabu da žyćcia ŭ handlu, promyśle j ramiaśle.

Nia mienšyja pieramieny j u našym hramadzkiim žyćci. Ŭ kožnym narodzie kiraŭničuju rolu maje jaho intelihiencyja. Ŭ nas intelihiencyi wielmi mała, dy j taja pieravažna biazdziejnaja dla svajho narodu. Kiraŭnictva narodnym i hramadzkiim žyćciom mimavoli pierachodzić u ruki sialanstva. Kali zahlaniam u našaje siało, dyk pabačym, što amal usia hramadzkija praca apynułasia ŭ rukach idejnych i kulturniejšych sialanskich adzinak. Jany ŭžo viaduć siało j kirujuć bielaruskim žyćciom.

Hetyja vialikija pieramieny vymahajuć ad bielaruskaj dziejnaj intelihiencyi pavyšeńnia ŭzroŭnia masavaj kultury j aśviety našaha sialanstva. A tymčasam nad hetym uzroŭniem pavista niebiašpiečnaja pahroza. Ŭ našych siolach mnoštva nieaśviečanych, zusim ciomnych i navat niahramatnych sialan. Ich treba navučyc čytać i pišać, dać pačatki aśviety j asnovy nacyjanalnaj śviedamaści. Hetym im pamahčy ŭ zdabyćci naležnaha kavałka chleba. Hetkaja praca ŭžo pačata. Mnohija pačali vučyc ca hramaty. Važnaja sprava, kab jany nia spynili pačataj pracy.

Treba raźviazvać našpielyja prablemy ŭ paru, kab kališ našyja dzieci j unuki nia zmyvali na-

Z pramovy ukrainskaha pała V. Mudraha

Deklaracyja Ukrainskaha Demakratyčnaha Abjednańnia

Na pasiedžańni Centr. K-tu UNDO 22.IV siol. u Lvovie staršynia hetaj arhanizacyi pašo V. Mudryj skazaŭ vialikuju pramovu, u jakoj pradstaviŭ sučasnaje pałažeńnie Ukrainskaha narodu ahułam i ŭ Rečypaspalitaj u ašobnaści, robiačy vyvad dzieła dalejšaj ukrainskaj palityki.

Pašo V. Mudryj zajaviŭ: „Nie viadziom palityki za padšeptam strachu, što mohuć spatkać narod masavyja represii Ŭ ciapierašnim hroznym i adkaznym časie svaje hramadzkija abaviazki adnosna dziaržavy budziem vykonyvać, jak i dasiul vykonvali, ale adnačasna trebujem ad dziaržavy nia tolki zahvarantavańnia j praktyčnaha praviadzieńnia ŭ žyćcio poŭnaj zakonnaści, ale j zaspakajeńnia nacyjanalnych potrebaŭ ukrainskaha narodu ŭ Polšчы“.

Centralny K-t UNDO pramovu pała V. Mudraha pryniaŭ da wiedama, jak deklaracyju celaj arhanizacyi.

šaj niadbałaści svajej kryvioj. A sprava aśviety našaha sialanstva — heta najvažniejšaja sprava bielaruskaj prablemy. Jaje musimo raźviazać u paru našaj aśvietnaj pracaj. Musimo raźviazvać hetuju prablemu siańnia, bo zaŭtra moža być poznal

J. P.

АД. СТАНКЕВИЧ

ХРЫСЬЦІЯНСТВА ¹³⁾ І БЕЛАРУСКІ НАРОД

(У 950-ыя ўгодкі Хросту Беларусі: 988/9—1938/9)

VII

Беларусь з Літвой. Праваслаўе апора і творыва беларускай нацыянальнасьці (XIII—XVI)

Агульная характарыстыка беларуска-літоўскага пэрыяду. Адаленьне Беларусі ад шкодных і варожых уплываў. Праваслаўе — пануючая вера Беларусі. Рэфармацыя. Езуіты і Праваслаўная Цэрква. Праваслаўе бароніць «веру бацькоў» і беларускую нацыю. Узрост беларускай культуры: Культура сьвецкая і Хрысьціянства. Наступ Польшчы. Спын беларускай культуры.

У гісторыі Беларускага Народу пасья існаваньня паасобных князьстваў, пасья так зв.

полацкага пэрыяду, калі сярод гэтых князьстваў верхаводзіла й пераважна незалежна трымалася Полацкае, настаў так зв. пэрыяд беларуска-літоўскі, ці мо' лепш пэрыяд суцэльнага беларускага дзяржаўнага жыцьця з дынастыяй літоўскіх князёў. Час гэты прыпадае на XIII—XVI ст. Для беларускай нацыянальнасьці час гэты прынамсі спачатку быў даволі памысным. На паўдні ўкраінскія й адчасьці маскоўскія плямёны й іх дзяржаўнае й культурнае жыцьцё руйнавалі сьпяраша дзікія народы — Печанегі й Полаўцы, а пасья з большымі ці меншымі перарывамі на працягу гадоў двухсот (1237—1480) татарскія орды. Дзякуючы іх нападам, Кіеў у 1240 г. быў збураны. Культурны й царкоўны цэнтр быў перанесены ў Маскву. Туды перанёсься кіеўскі мітрапаліт у 1328 г. У 1341 г. Масква сталася сталіцай новага маскоўскага гаспадарства. У 1589 г. у Маскве заложаны патрыярхат. Тымчасам землі беларускія, дзякуючы прадусім іх географічнаму палажэньню, бо ляжалі далёка ад

Pa čyjej staranie pavinna stać Litva?

Na heta pytańnie adkazvaje ūstupny artykuł u vilenskaj litoŭskaj hazecie „Aidas“ z dnia 22.IV sioleta. Miż inšym čytajem tam nastupnaje:

— U Eŭropie stvarylisia dva varožyja lahiery. Paŭstaje pytańnie, pa čyjej staranie pavinna stać Litva? Pa staranie „vosí,“ ci pa staranie demokracji?

Viedama, bylo-b najlepš, kab Litva astalasia neŭtralnaj. Ale heta naŭrad ci ūdasca nia tolki małym, ale j vialikim dziaržavam.

Kali-b Litva pajšla z Niamieččynaj i heta prajhrała vajnu, tady jasna, što Litva ūciarpieta-b niamala — jana stracila-b niezaležnaść i padpała-b pad panavańnie jakoj dziaržavy, vyjhraŭšaj vajnu. A kali-b i Niamieččyna vyjhrała vajnu, dyk i tady trudna spadziavacca, kab, budučy ū vajnie pa staranie Niamieččyny, Litva mahła-b utrymać svaju niezaležnaść. Niemcy jaje zabrali-b całkom pad svajo vaładańnie.

I naadvarot — dałučyŭšysia da bloku dziaržaŭ demokratyčnych, Litva, kali-b hetyja dziaržavy vajnu vyjhrali, mahła-b tak-ža niešta vyjhrać. Prynamsi mahła-b utrymać svaju niezaležnaść, tak darahuju reč usim kulturnym ludziam. Ani z Francyjaj, ani z Anhlizaj Litva nia maje supolnaj hranicy. A supolnaja hranica Litvy z Polščaj

Dalejšyja plany Niamieččyny

„Warszawski Dzieńnik Narodowy“ ab dalejšych planach Niamieččyny piša hetak:

„U Berlinie rašyli pastupova razbivać prastor Eŭropy, uvažaju čy jaho za žyćciovy prastor niamieckaha narodu, na малыja aŭtanamičnyja dziaržaŭnyja arhanizmy, jakija ū kancy apynucca pad pratektaratam Niamieččyny. Niamieckaja presa pakazvaje na

mienš niebiašpiečnaja, jak Niamieččyny, ci jakoj inšaj vialikaj dziaržavy.

U wypadku-ž, kali-b vyjhrała vajnu Niamieččyna, Litva, choć-by była i ū praciŭnym jej lahiery, usioroŭna hraziła-b jej niebiašpieka, što j u inšym wypadku.

Adhetul vysnavy: lepš iŭci z tymi, z katorymi, kali jany vyjhrajuć, vyjhraje j Litva (mahčyma, atrymała-b nazad utračany port Klajpedu), čym z tymi, z katorymi, — ci jany vyjhrajuć, ci prajhrajuć, Litva nia vyjhraje ničoha.—

M. K.

ŭschod i paŭdzionny ŭschod, jak na eŭrapejskija federacyi, budučych pratektarataŭ Niamieččyny. Iduć jany ad Bałtyku da Čornaha Mora j na Balkany. Makiedonskaja prablema na Balkanach, ukraïnskaja j bielaruskaja ū Polščy, a baŭharskaja (siamiharodz-kaja) ū Rŭmynii buduć niepakoić hetuju čašcinu Eŭropy j trebavać pierahladu hranic, až pakul nie paŭstanie federacyja.“

Ab konsolidacyi dzieła dziaržaŭnaj abarony

Vilenskaje „Słowo,“ ścviardža-jučy poŭnaje abjednańnie Polska-ha narodu, wykazvaje potrebu konsolidacyi dzieła dziaržaŭnaj abarony ūsich hram-dziań Rečypaspal-itaj. „Słowo,“ kab nie razminacca z svaimi pahladami, abminaje Bielarusau i prapanuje naładzić konsolidacyju z Ukraïncami j Žydami. „Kurjer Polski“ ab hetym piša tak: „Niekatoryja polskija palityčnyja kruhi pačali pierahavory z pradstaŭnikami nacyjanalnych mienšašciaŭ u Polščy ab konsolidacyi dzieła dziaržaŭnaj abarony. U Lvovie havaryli z Ukraïncami — pradstaŭnikami UNDO, a ū Varšavie z Litoŭcami, Bielarusami j Žydami.“

Da ŭ ž n i k !! Cas prysłać padpisku na „CHRYŚCIJANSKŪJU DUMKU!“

Pašpiašycie, bo spynim hazetu!

Hrošy prysłać najlepš „prkazem rozrachunkowym“. Numar našaha konta 63.

гэных дзікіх народаў, былі пакрыты лясамі й ад паўдня былі заслонены пінскімі балотамі, аставаліся паза іх уплывам і наездамі.

Калі землям украïнскім і маскоўскім найбольш гразіла татарская навала ў XIII ст. і калі ўжо ў XIV ст. напірала на Беларусь Польшч і Маскоўскае князьства, Беларусь у гэтым часе ўжо, разам з большай часткай зямель украïнскіх, апынулася ў аб'яднаньні з Літвой, на якую у свой чарод напіралі рыцары ордэнаў лівонскага й тэўтонскага.

Аб'яднаньне Беларусі з Літвой аддзяляла наш народ ня толькі ад паўдня й забесьпячала ад нападаў і ўплываў гэных дзікіх народаў, але так-жа й ад Масквы, якая ўжо пачынала заяўляць свае прэтэнсіі на ўсе ўсходня-славянскія землі й народы, апіраючыся адно толькі на чужацкай, накінутай усім гэтым народам, назове «Русь» — дзела варагаў-русаў — і на адзінстве хрысьціянскай, усходняга абраду, веры. Гэткае аддзяленьне Беларусі ад паўдня й ад

поўначы й палітычнае аб'яднаньне з Літвой мела вялікае значэньне дзеля далейшага вырабленьня й консалідацыі беларускай нацыянальнасьці. У гэтым-жа пэрыядзе, ужо ў XIII—XIV ст., беларуская нацыянальнасьць і беларуская мова злажылася ў нацыянальнасьць суцэльную й самабытную, якая пазьней разьвілася да даволі вялікіх, як на той час, разьмераў. На гэты час прыпадае пэрыяд росквіту беларускай культуры, а ў XVI ст. пэрыяд залатой яе пары.

У 1386 г., як ведама, дзеля палітычных мэтаў наступіла унія Беларусі й Літвы з Польшчай. Дзякуючы аднак зьлітнасьці й цьвёрдай самастойнасьці беларускай нацыянальнасьці й беларускай культуры, унія гэта асталася уніяй толькі на паперы, бо нашая дзяржава далей асталася фактычна сусім незалежнай. І нічога дзіўнага: беларуская мова панавала ў урадзе, у судзе, у палацах і канцэлярыі вялікіх князёў, была мовай культуры, навукі, школы, цэрквы. У архівах цяпер знаходзіцца вялікі запас роз-

Z pramovy Hitlera

Niamieččyna zryvaje pakt nienapadańnia z Polščaj i marski dahavor z Anhlilijaj

Na zaklik Ruzvelta da miru i vyrašeńnia spornych spraŭ na mižnarodnaj kanferencyi, kancler Niamieččyny 28 krasavika siol. adkazaŭ vialikaj palityčnaj pramovaj u niamieckim parlamencie.

Kancler Hitler miž inšym zjaviŭ: Sklikaŭ Rajchstah(parlament), kab prad celym niamieckim narodam dać adkaz Ruzveltu. Ad pačatku majej palityčnaj pracy imkusia da poŭnaj svabody niamieckaha narodu. Nikoli nia imknušsia da vyrašeńnia z inšymi dziaŭžavami spornych spraŭ vajnoj i chaču razviazvać spornyja spravy mirnym sposabam. Nie pasiahnu pa tyja ziemli, jakija nikoli da Niamieččyny nie naležyli.

Śviet padzieleny na panujučych i paduładnych. Hranicy dziaŭžaŭ jość niespraviadlivyja. Ad Niamieččyny adabrany zamorskija kolonii. Niamieččyna Francyi nie baicca. Niekalki hadoŭ tamu zapeŭniaŭ, što da Francyi nia maju nijakaj terytoryjalnaj pretensii — ciapiēr hetaha zapeŭnić nie ma hu. Ciapiēr treba zavieści novy paradak, paradak sapraŭdy spraviadlivy.

Aŭstryja zlučana z Niamieččynaj, bo Aŭstryja — heta niamiecki kraj. U Čechach jość celyja asieliščy niamieckaha nasielnicтва, hety kraj naležyc da haspadarčaha vokruhu Niamieččyny, a kul-

туру Čecham stvaryli Niemcy. Dziela hetaha Čechi pryłučany da Niamieččyny.

Hdansk jość niamiecki i choča naležać da Niamieččyny. Jak Polšč patrabuje mieć dostup da mora, tak Niamieččyna musić mieć dostup da Uščodniaj Prusii. Hetaja prablema musić być vyrašana mirnym sposabam.

Śviet mabilizujecca j choča pralivać kroŭ, staviačy za heta adkaznymi Niamieččynu j jaje sajužnikaŭ. Niamieččyna nia choča vajny j choča zdabyć svajo prava mirnym sposabam. Zuisim biezpadstaŭnyja pretensii Francyi j Anhlilii da tych spraŭ, jakija vyrašaje Niamieččyna z Italijaj. Niačaj Anhlilija zdabyvaje zamorskija ziemli, a Niamieččynie dać svabodu ŭ Eŭropie.

Ab polska-niamieckich suadnosinach

Hitler pryznaje patrebu dla Polščy dostupu da mora j zajaŭlaje, što treba pryznać Niamieččynie dostup da Uščodniaj Prusii.

Dziela hetaha — kazaŭ Hitler — žviarnušsia da Polščy z prapazycyjaj: 1) kab niamiecki Hdansk, zhodna z volaj jaho nasielnicтва, byŭ pryłučany da Niamieččyny; 2) kab Polšč zhadziłasia na praviazdzieńnie Niamieččynaj praz kalidor aŭtostrady j eksterytoryjalnaj

čyhunki. Za heta Niamieččyna akančalna hvarantavała-b hranicy Polščy j zaklučyła-b na 25 hadoŭ pakt nieahresii, adnačasna Polšč, Niamieččyna j Vuhryja zabišpiečyli-b niezaležnaść Słavakii. Polšč nie zhadziłasia na heta j zaklučyła dahavor z Anhlilijaj. Dahavor hety — ŭvažaje Hitler za adnastaronnaje sarvańnie Polščaj paktu nieahresii z Niamieččynaj. Nia vyklučaje heta — zapeŭniaje Hitler, — kab nia možna było dumać ab novym parazumleńni Polščy z Niamieččynaj.

Sarvańnie anhielska-niamieckaha marskoha dahavoru

Adnosna Anhlilii Hitler skazaŭ: Niamieččyna dakanała žmieny ŭ Eŭropie biez vajny. Anhlilija čamušci ŭvažala patrebnym hvarantavać mnohim dziaŭžavam niezaležnaść. Heta robicca dziela akružeńnia Niamieččyny, a nia dziela zabišpiečeńnia miru. U takich abstavinach marski dahavor, jaki maje na mecie zabišpiečeńnie miru, stašsia fikcyjaj. Dziela hetaha — zjaviŭ Hitler — zryvaju jaho.

Niamieččyna na nijakija mižnarodnyja kanferencyi nie zhadžajecca

Na prapazycyju Ruzvelta Hitler adkazaŭ iranična, adznačajučy, što Niamieččyna biez aružža na nijakuju mižnarodnuju kanferencyju nia pojdzie

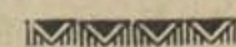
Treba adznačyc, što Hitler u hetaj vialikaj palityčnaj pramovie,

ных культурных памяткаў беларускіх з гэтага часу. Каб аслабіць беларускую самастойнасьць (і літоўскую) з боку польскага, уніі панаўляюцца й на паперы ўрэзваюць беларускую самастойнасьць, але толькі на паперы, бо жыцьцё, беларуская стыхія й культура перамагаюць. У 1413 г. адбываецца ведамая унія Гарадэльская, якая фармальна моцна агранічае беларускую самабытнасьць нацыянальную, але жыцьцё гэтаму й далей не паддаецца.

Галоўнай апорай у гэтым часе беларускай нацыянальнасьці й культуры было праваслаўнае Хрысьціянства. Як мы ўжо адзначылі вышэй, у XIII ст. Беларусь ужо была з Рымам у разьяднаньні, была праваслаўнай. Гэтага разьяднаньня даканала Візантыя ў сябе між іншым так-жа й дзеля палітычных мэтаў і такое-ж разьяднаньне нясла й на беларускія землі. Сэнс гэтай палітыкі ў тым, што ўсходня-славянскія землі (у іх ліку й беларускія), пасвараныя з Ры-

мам, лягчэй утрымаць у блізкасьці й залежнасьці ад Візантыі, чымся тады, калі-б яны былі з Рымам у еднасьці. Словам, так ці йнакш, але праз увесь беларуска-літоўскі пэрыяд (XIII—XVI ст.) бел. гісторыі пануючай верай у Беларусі было Праваслаўе, якое служыла апорай і творавам у гэтым часе беларускай нацыянальнасьці й культуры. Праўда, у гэтым часе, як увідзім ніжэй, падымалася ідэя уніі, ідэя аб хрысьціянскім адзінстве, аб лучнасьці з Рымам, што й было даканана ў канцы XVI ст. Але да гэтага часу ў Беларусі, калі ня лічыць стасункова нязначнага яшчэ лацінскага Каталіцтва, панавала бадай непадзельна Праваслаўе.

У палавіне XV ст. (1439) наступіла Царкоўная Унія між усходам і захадам, падпісаная ў Флёрэнцыі. Пранікла яна й у Беларусь, дзе гадоў да ста, як увідзім ніжэй, пратрывала. Аднак, не захапіўшы шырокіх масаў, заняпала.

jakoj zakranuŭ spravy miŭnarodnaha značeńnia nia tolki Eŭropy, ale amal celaha ŭsvietu, ab adnosinach Niamieččyny da SSSR i abułam ab roli Savietaŭ u miŭnarodnym ŭŭčci — ničoha nie skažaŭ. Heta wielmi charakterna...

Zvarot Niamieččyny z prapazycyjaŭ da Polščy i Anhlji

Prad vystupleńniem Hitlera, 28 krasavika niamiecki ŭrad uručyŭ polskamu ŭradu ŭŭroka ŭmatyvavanuju prapazycyju nanava, u jakoj stavić tyja-ŭ samyja damaħańni, ŭto j upierad pastaviŭ. U hetaj prapazycyji niamiecki ŭrad adznačaŭ, ŭto kali polski ŭrad uvaŭaje patrebnym vuraŭeńnie hetaj spravy ŭlacham dahavoru, dy niamiecki ŭrad na heta hatuŭ i stavić tolki adnu zaŭciarohu, kab dahavor byŭ vuraŭnym i zabaviazvaŭ abiedzvie starony.

Adnačasna niamiecki ŭrad uručyŭ svaju prapazycyju j anhielskamu ŭradu, u jakoj dakazvaje, ŭto Anhlja svajej palitykaj adnosna Niamieččyny skasavała niamieckanhielski morski dahavor z 1935 h., ad jakoha ciapier i Niamieččyna adkazvajecca j dzieła hetaha prapanuje dahavarycca ŭ hetaj spravy nanava.

Ці выпісываеце і чытаеце Вы „Калосьце“ — беларускі літаратурна-навуковы і грамадскі кварталны часопіс? „Калосьце“ ўжо выходзе 5-ты год. „Калосьце“ павінна быць у кожнай беларускай хаце, у кожнага беларускага інтэлігента. Каштуе ўгод: у краі 2 зл. загр., 3 зл. 20 гр., асобны нумар—50 гр. Адрас рэд. і адм.— Вільня, Завальная 1—2.

Da spravy Vil. Bielaruskaj Himnazii. Siarod vilenskich Bielarusau, a navat i ŭ presie, pajavilisia čutki ab likvidacyji Vilenskaje Bielaruskaje Himnazii. Dzieła vyjaŭnieńnia spravy Bačkaŭski K-tet Himnazii pasłaŭ delehacyju da Kuratara Vil. Školnaha Vokruhu. Kuratar zajaviŭ delehacyi, ŭto dyrekcyja Vil. Bielaruskaj Himnazii moŭa prymać padańni kandydataŭ u pieršuju klasu hetaj ŭkoly. Ab likvidacyji himnazii pastanovy jŭŭe niama. U hetaj spravy j u spravy adkryćcia liceju pry Vil. Biel. Himnazii Bačkaŭski K-t vyŭŭaje delehacyju ŭ Varšavu da Ministra ŭŭsviety.

Bielaruskaja Pilihrymka ŭ Kalvaryju. Za prykladam minulych hadoŭ Bielaruskaja Pilihrymka ŭ Kalvaryju pad Vilniaj adbudziecca sioleta ŭ pieršuju niadzielu miesiaca červienia, heta znača: u niadzielu 4 červienia. Pilihrymka vyjdzie z Vilni, z kaścioła ŭv. Mikalaja, ranicaj paŭla nabaŭženstva. Usim učaŭnikom bielaruskaje pilihrymki z viosoiki budzie pryhatavanaje biaspłatnaje pamieŭkańnie na načleh. Zborny punkt u Redakcyji „Chryŭcijanskaje Dumki“—Vilnia, Zavalnaja 1. Bolš padrobnyja infarmacy padamo ŭ nastupnym numary. Usich Bielarusau zaklikajem zahadzja pryhatuilla j staracca pryňać udziel u svajej Bielaruskaj Pilihrymcy.

Tydzień Prapahandy Muzejaŭ. Sajuz Prapahandy Turystyki sarhanizavaŭ u Vilni ad 23 da 30 krasavika sioleta Tydzień Prapahandy Muzejaŭ. U hetym časye asablivaj papularnaŭciaj karystaŭsia Bielaruski Muzej im. Ivana Łuckieviča ŭ Vilni, dzie hetulki byŭ adviedyvajučych, ŭto kiraŭnictva Muzeju nie maħlo paŭpieć davać pajaŭnieńni. Dzieła taho da pomačy byŭ paklikana niekalki studentaŭ.

Ministerstva Nutranych Spraŭ nie zaćvierdziła statutu Bielaruskaha Sajuzu Abstynentaŭ. Hod tamu ŭ Vilni paŭstała dumka sarhanizavańnia Bielaruskaha Sajuzu Abstynentaŭ. Dzieła taho byŭ apracavany adpaviedny statut i padany ŭ Vilenski Vajevodzki ŭrad na zaćvierdzańnie. Vajevodzkija ŭłady statutu hetaha nie zaćvierdzili. Tady zakladčyki adkalkalisia da Ministerstva Nutranych Spraŭ, adnak i tam henaha statutu nie zaćvierdzili. Biel. Sajuz Abstynentaŭ mieŭ na mecie viaŭci akcyju suproč pjanstva j kureńnia tytunu.

Z vydavieckaje nivy. Hetymi dniami ŭ Vilni vyjŭla z druku kniŭka z cyklu „Bielaruskaja Ziemlarobskaja Biblijateka“ p. n. „Čaŭo namrabye zjamla“. — Napisaŭ jaje aħranom V. Szanski, ŭbielarusčyŭ A. K. Kniŭka maŭe 28 bačyn, z ilustracyjami. Cana 20 hr. Vydańnie „Samapomačy“.

Novyja mataryjały z bielaruskaj literatury. Bielaruskija savieckija daŭledčyki, pracujučy nad novym padručnikom historyi bielaruskaj literatury (staryja bielaruskija padručniki dzieła palityčnych pryčyn kamunistyčna-

Dr. Jadviha i Stanistaŭ Hrynkievičy

5)

Hygijeničnyja zaŭvahi ab hadavańni maŭlych dziaćiej

Narmalnyja vuraŭneńni. Novarodŭany ad-daje kał (idzie na dvor) adzin abo dva razy ŭ pieršyja 24 hadziny. Pieršy kał jahony—heta ciomnaja, abo čornaja, jak smała klejkaja, masa. Narmalna dzicia maŭe kał 3—4 razy ŭ paru. Starejšyja dzieci maŭe vuraŭneńni 1--2 razy. U dziciai, kormlenaha małakom, kał budzie miakkim, ŭoŭtatym, amal ŭto biaz nijakaha zapachu. Kali ŭ kale vidać kuski syru, a kolkaŭ vuraŭneńniaŭ robicca čaŭciejšaja, treba radzicca ŭ dochtara, dzieła taho, ŭto heta moŭa być pačatak chvaroby straŭnika abo kiŭok. Jaŭŭe horŭ, kali volnaŭ robicca biazupynnaju, dzicia kryčyć, noŭki pryčiahnutyja da trybuŭka, vanituje, kał redki, vadzianisty, zialonaha koleru, dy maŭe hniŭly zapach. Heta havoryć ab pavaŭnaj chvarobie. Pomač dochtara biezadkladna patrebnaja, vialiki pracent dziaćiej pamiraje ad hetkaje chvoraŭci.

Mača. Mača ŭ dziciai pavinna być biaz kole-ru j zapachu. Dzicia jdzie z mačoju ŭžo ŭ praciahu pieršych 24 hadzin. Narmalna dzicia chodzie z mačoju niekalki разоŭ u paru. Kali-b mača nie pačalaŭsia na pieršy-druhi dzień, treba radzicca ŭ dochtara.

Chaj dzicia jaknajchutčeŭ pryvučaŭjecca da rehularnaha vuraŭneńnia z kałam i mačoju. Trochčatyroch-miesiačnaje dzicia moŭna ŭžo pryvučyć, kab jano addavała kał u harŭčok. U 18-m miesiacy dzicia samo pavinna prasicca, kab jaho pasadzili na harŭčok.

Dziciačaja vopratka. Kolkaŭ i jakaŭ vopratki ŭ hrudnoha dziciai zaleŭyć ad pary hodu. Vopratka musić być loznaja, nie zaciesnaja, dobra pry-stavać da cieła. Nia moŭna mocna krachmalić, kab nia mulala, dzieła hetaha nia moŭa być toŭstych ŭvoŭ, abo huzikaŭ na plačoch. Pakul dzicia nia niań-čycca, heta značycca da 4—5 miesiaca, asnaŭnaja vopratka budzie hetkaja: saročka, paŭtaja prosta, z miakkaha pałatna, dobra vymytaħa. Zaviazvyać saročku tonkimi tasiemkami, z pieradu na hruziaħ.

Niamieččyna zajmaje Čechiju, padparadkoŭvaje sabie Słavakiju, zabiraje Klajpedu j addaje Karpackuju Ukrainu Vuhryi, a Italija aružna prysabiečvaje Albaniju. Hety apošni pachod Niamieččyny j Italii zatoryvožyŭ amal usie eŭrapejskija dzjaržavy j zaniepakoiŭ cely šviet. Nastupiŭ pieralom u eŭrapejskaj palitycy. Anhlija z Francyjaj stannuli prociŭ dalejšaha pachodu Niamieččyny j Italii. Zahrožanyja dzjaržavy pačali mabilizavacca j amal usia Eŭropa stanula ŭ pahatovie da vajny.

Prapazycyja Ruzvelta i dalejšaja dyploматыčnaja jhra

U časie najbolšaha mižnarodnaha napaćcia ŭ Eŭropie, prezident Zł. Št. Paŭnočn. Ameryki Ruzvelt žviarnuŭsia da kancelera Niamieččyny Hitlera j dyktatora Italii Musoliniaha z zaklikam da miru j mirnaha vyrašeńnia spornych spraŭ na mižnarodnaj kanferencyi. Adkaz Hitlera byŭ adložany da 28 krasavika siol. U hetym časie niamieckaja i italjanskaja dyploматыja žviarnuła najbolš uvahu na bałkanskija dzjaržavy j tam naładžvaje spravy, byccam hatoviacysia da hieneralnaj razhryŭki z Anhlijaj i Francyjaj na Mižziemnym mory. Francyja z Anhlijaj z svajho boku tak-ža hatoviacca da hetaj hieneralnaj razhryŭki.

Treba spadziavacca, što ad 28 krasavika, pašla adkazu Hitlera Ruzveltu, pačniecca novy etap eŭrapejskaj palityki navokał Niamieččyny j Italii

Apošnija naviny

Sesija Sojmu j Senatu ŭ Polšcy. Pašla 30 dzionnaha spyneńnia budžetnaj sesii Sojmu j Senatu, 26.IV. siol. narady polskaha parlamentu pačalisia ŭžnoŭ.

Litoŭskaja delehacyja ŭ Varšavie. 18.IV. sioleta litoŭskaja delehacyja (staršynia K. Stašys, Ks. K. Čibiras i R. Mackievič) adviedala Varšavu. Centralnyja ŭłady adniešlisia davoli pryhilna da patrebaŭ Litoŭcaŭ. Delehaty atrymali ŭražańnie, što polskija ŭłady majuć namier ablahčyc pałažeńnie Litoŭcaŭ u Vilenščynie.

50-ya ŭhodki Hitlera. U minulym tydni ŭ Niamieččynie wielmi ŭračysta abchodzili 50-ya ŭhodki naradzin Adolfa Hitlera. Na hetaj ŭračystaści byli pradstaŭniki ŭsich bałkanskich i prybałtyckich dzjaržaŭ, a tak-ža j pradstaŭnik Belhii. Z susiedziaŭ Niamieččyny nia bylo tolki Francyi, Polšcy, Švajcaryi j Holandyi.

Ahulny abaviazak vajsakovaj služby ŭ Anhlii. Dasiul u Anhlii bylo vojska najemnaje. Ciapier, z pryčyny hroznaha času, vydany zakon ab ahulnaj vajsakovaj pavinaści. Hetym Anhlija pabolšvaje svaje zbrojnyja siły.

Hałoŭnyja zadańni palityki SSSR. Bałšaviki viaduć ciapier takuju palityku: 1) mirnaje sužycio z usimi dzjaržavami, jakija nie narušajuć intaresaŭ SSSR, 2) usialakimi sposabami ŭtrymac sužycio z usimi dzjaržavami, jakija mohuć narušać intaresy SSSR, 3) pamahać usim narodam u baraćbie z Niamieččynaj, Italijaj j Japonijaj, 4) hatovicca j zbroicca da abarony ad napadu na SSSR.

Apelacyjny sud nad dr. H. Dembinskim, S. Jendrychoŭskim, M. Žeromskaj i Ŭł. Barysevičam

U druhoj palavinie krasavika siol. adbyŭsia ŭ Vilenskim Apelacyjnym Sudzie proces dr. H. Dembinskaha, S. Jendrychoŭskaha, M. Žeromskaj i Ŭł. Baryseviča. Prakuratura abvinavačvuala ŭsich padsudnych u kamunistyčnaj dziejnaści j za toje, što ŭ duchu kamunistyčnym vydavali hazety „Poprostu“ i „Karta“. U pieršaj instancyi Akružny Sud kamunistyčnaj dziejnaści abvinavačanych nie dahledziŭ i ad hetaha zakidu apraŭdaŭ, ale Dembinskaha j Jendrychoŭskaha zasudziŭ pa 4 hady astrohu za imknieńnie j padhatoŭku da źmieny siłaj isnujučaha ładu ŭ dzjaržavie. Ad hetaha prysudu apelavali zasudžanyja j prakuratura. Apelacyjny Sud, nie dahledziŭšy nijakaj viny ŭ dziejnaści padsudnych, prysud pieršaj instancyi skasavaŭ i ŭsich abvinavačanych apraŭdaŭ.

„Chryścijanskaja Dumka“ razam z miesiačnikam „Z O R K A“ dla bieł. dziaćiej kaštuje ŭ hod usiaho 3 zał. U składčynu jašče taniej: kali chto na adzin supolny adras źbia-reć troch padpišcykaŭ, dyk za try ekzemplary „Chr. D.“ płacić tak-ža 3 zał., heta znača: koždy padpišcyk z hetaj trojki atrymaje našu hazetu za 1 zał. u hod. Numar konta 63.

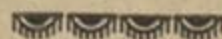
žaje, pastavić na ahoń (nie zamocny). Kali vada zaki-pić, adstavić harščok z pialuškami z ahnia, kaŭ usienka astyla, potym jašče raz namylic pialuški mylam i vymyc u haračaj vadzie. Nakaniec vypaŭsakać paru ragoza u letniaj vadzie, kab nie astalosia ničoha myla, potym vykrućić dobra j paviesić sochnuć. Hetak sama možna myć i inšuju dziciačuju vopratku. Na pieršy pahlad jano mo zališnie vialiki kłopat, adnak nikoli ŭ inšy sposab nia miecimiem hetak dobra vymytaha chušcia. A čyścina chušcia—adna z zarukaŭ zdarovaha hadavańnia dziaćiej.

Son. U pieršych paru tydniach novarodžany špic 18—20 hadzinaŭ u dzień. Kab son byŭ spakajniejšy, zaslanić ložka abo kałysku ad skvaźniaka j zamocnaha švialta.

Dzicia musić spać asobna. Siańniki j paduški kab byli tonkija j davoli čviordyja, inakš dzicia zašmat pacieciemie. Čym dzicia starejšaje, tym mienš moža jano spać.

Kolkaść snu bolš-mienš hetkaja patrebnaja: u pieršym miesiacy 18—20 hadzinaŭ, u 2—4 miesiacy —16—18, u 6—12 miesiacy—14—15, u 1—2-m

hodzie—13—14, u 2—4-m hodzie—11—12 hadzinaŭ. Pačynajučy ad 4-ha hodu dzicia chaj špic kala 10 hadzinaŭ. Dzicia niadužaje, ci tolki abniadužaŭšaje, prykladam pašla chvarobaŭ, moža paspac jašče pa abiedzie 1—1½ hadziny. Nia možna pryvučać dziciaci, kab jano zasynała pry hrudziach, abo kab jaho tady hojdać ci nasić na rukach, ci kałyčać. Dzicia biez kałyčańnia zasynaje krychu marudniej, adnak chutka pryvykaje j potym nadta dobra špic biaz ničoha. Kali dzicia nia moža zasnuć, heta pakazvaje na niejkuju chvarobu — abo trybuch balić, abo tak niešta. Jašče horš, jak kałyčać, kali dzicia pryvyknie zasynać z žujkaju ci nat palcami ŭ rocie. Nia kažučy ŭžo ab roznych mahčymašciach chvaroby ŭ rotavaj padzi, ad hetaha blaha raźvivajuca škivicy j zuby. Niańki abo nat i nierazumnyja maciary dajuć roznyja leki, kab dzieci chutčej abo zasynali, abo kab lepš, daŭžej, spali. Najčastiej dajuć tutaka naparu z maku. Ab blahich śledamkach hetkich „lekaŭ“ nat i havaryć, dumaju, nia treba. Miž inšym i śmierć spatykaje časta hetkich dziaćiej.

Piśmy ũ hazetu:

Našaja sučasnaść

Švir. Bielaruskaje katalickaje sialanstva našych vakolic žyvie svaim žyćciom. Šviedamaść bielaruskaja ũ nas pašyrajecca, ale navonki mała prajaŭlajecca. Heta musić užo takaja psychika našaha narodu. Hazety da nas prychoziać i ludzi ich achvotna čytajuć. Z daručańniem hazet u nas ciapier sprava papraviłasia. Kruhom bielaruskija hazety ciapier z pošty addajuć padpiščykam i nihto ich nie zatrymlivaje. Ad čaho heta zaleža, niaviedama. Heta dobra dzieje na nastroj ludziej. Pačulisia ũsie svabadniej.

Kulturna - ašvietnaja praca palahaje ciapier u nas tolki na čytańni knižak. Bielaruskija knižki vandrujuć z wioski ũ wiosku, z ruk u ruki. Vielmi papularnaj u našych vakolicach povieść „Chłapiec“ V. Advažnaha. Niaviedama, čamu j zašto „litar turnyja“ krytyki hetak zhanili hetuju knižku, što, jak pisali ũ „Šl. Moładzi“, nie pakinuli na V. Advažnym i suchoj nitki. Moža jana dla intelihiencyi j nie padchodzić, ale na siale, asabliva siarod katalikoŭ, dyk „Chłapiec“ i ũsie inšyja knižki V. Advažnaha vielmi papularnyja.

Ciapier u našych vakolicach pravodzicca šyrokim rozmacham chutaryzacyja. Sialanie spadziajucca, što na chutaroch budzie lahčej haspadaryć.

Pry hetaj nahodzie zaklikaju ũsich svaich susiedziaŭ — sialan kala švira — da samaašviety. Šukajcie, braty, pryjacielaŭ u dobrej knižcy j hazecie. Čytajcie, prašviačajciesia, dyk i žyć budzie lahčej!
Ł. Hip.

Смерць ад пярона.

Харкі, Пастаўскага пав. Вясна, усё паўстала да жыцьця, ускрасае прырода ад зімовай сьпячкі. Сяляне ўсьцешыліся, што хутка выганяць скаціну на пасьбу, бо няма чым карміць, няма й саломы на сечку.

Ударыў гром і страханулася зямля. Над нашай ваколіцай 15 красавіка праймчалася страшная бура, раскідаючы сваю энэргію пяронамі. У нашай вёсцы ўдарыў пярон у хату Кастуся Казароўца

Konskaja maralnaść

Uzvarušany ciapier šviet, jak murašnik. Usio rušycca, kručicca, pieravaračvajecca. Žmianiajecca šviet kožnuju hadzinu. Kožnuju chvilinu žjaŭlajucca ũsio novyja padziei, jakija adnych viesialać, a druhich bjuć ciažkoj daŭbnioj pa hałavie.

Šviet puściŭsia ũ vykruntasy j tak vybivaje padkoŭkami „lavinichu“, što aź ziamla kałyšycca. Kab tolki z zavies nia vyskačyła, bo palacić čartu ũ zuby, što j nie pačujem. Ludzi ad hetaha kałychańnia ziamli zusim stracili ciarplivaść i pačali nervavacca. Dy j nia dziva. Kožnaja hadzina daje novy vykruntas, a kožnaja chvilina — švieży stuk padkoŭki.

Nastupajuć novyja časy, novaja maralnaść. Što było ũčora tak, siańnia jnakš. Što było ũčora dobra, siańnia ũžo toje blaħa. Učarašniaje čornaje, siańnia jšče čarniejšaje. Jašče nia pryvyk čalaviek da adnaho, a tut užo niešta novaje vyłazić. Usio kipić, jak u haršku, usio mianiajecca, jak rak u varatku. Pryvyk čalaviek siańnia da niečaha, a zaŭtra toje ũžo zusim da ničoha nie padchodzić.

Prykładam było tak. Dobry haspadar, Mikoła, mieŭ kania. Pavioŭ jon jaho adzin raz paścić. Pa darozie strymaŭ kania na čužym lužku. Koń z prahavitaščaj pryjaŭ da zialonaj travy, a haspadar zlažyŭ ruki j šaptaŭ malitvy. Hetak jon rabiŭ časta.

Adnojčy Mikoła hetak pasučy kania, kali dašaptaŭsia da sloŭ u malitvach: „no izbavi nas ad lukavoha“, — raptoŭna vyskačyŭ z lazy haspadar lužka, schapiŭ kania za vobrać i pavioŭ da ũlady.

Za try dni adbyŭsia administracyjny sud u starastvie.

— Ty čaho z kaniom na čuży luħ papiorsia? spytaŭsia vuraradnik.

i zabiŭ яго двух сыноў. Хлапчукі (старэйшаму 16 гадоў) падчас буры сядзелі каля стала й прыглядаліся ў вакно. Аднаго зabiŭ адразу, а другі моцна кантужаны памёр. Трагедыя К. Казароўца выклікала ўздрыг у цэлай ваколіцы. Спачуцьцё Казароўцу выражаем і праз газэту. *Міка.*

— Ale, bo svajho nadta mała maju, a koń hałodny.

— Ci ty viedaješ, što čužuju ũlasnaść treba šanavać? Ci ty znaješ, što ty zraziŭ?

— Niel.

— ũkraŭ! — kryknuŭ vuraradnik. Rabunak! Siarod bielaha dnia ty na čužoje z kaniom palezl.

Mikoła pamaŭčaŭ, paslučaŭ, pačasaŭ patylicu, zapłaciŭ nałożanuju karu j pašoŭ razvažajučy ab čužoju i svajeju ũlasnaści damoŭ.

Sioleta viasnoj Mikoła jznoŭ pavioŭ paścić kania. Jak prachodzili z kaniom ściežkaj praz čuży lužok, koń pryponniŭ sabie smačnuju travu, padaŭsia ũbok i pačaŭ zhryzać zialonieńki adrost. Mikoła zazlavaŭsia, što aź uzdryhnuŭ. Zlažyŭ u dvoje pavadki j z celaj siły špieražaŭ kania praz špinu. Koń padskočyŭ, staŭ naprociŭ Mikoły j vytarašчыŭ na jaho svaje vočy. Ždziviŭsia koń, što jaho haspadar hetak žmianiŭsia. Letaš sam paściŭ jaho na čužym, a sioleta bje jaho navat za toje, što jon uhryz niekalki разоў čužoju travu.

— Čaho hladziš na mianie, jak baran na varoty? — kryknuŭ Mikoła.

— Bo nie razumieju, za što mianie bješ.

— Durny! — aburana skazaŭ Mikoła, — bju ciabie dziela taho, kab za tvajo zladziejstva mianie nie karali.

Koń jašče bolš vytarašчыŭ vočy. — Zladziejstva? A što-ž ja kradu?

— Kradziež, bo na čuży luħ lezieš.

— Durny ty haspadar. Vidać, što ty hazet nia čytaješ i palityki nia znaješ. Kab ty čytaŭ hazety, dyk ty viedaŭ-by, što ja nie kradu, a tolki pašyraju svoj žyćciovy prastor — pašbišča.

— Zabiarom! Adbiarom!... — zakraktali ũ bałocie žaby. Koń ahlanuŭsia, machnuŭ viesialej chvastom i pačaŭ dalej paściacca na čužym lužku.

Mikoła machnuŭ bieznadziejna rukoj i pačaŭ krucić z machorki papiarosu.

— Voš tabie časyl. Navat koni robiać palityku j vučacca ad ludziej maralnaści, — Mikoła marmataŭ sabie pad nos.

Romka Hałajda.

Padpiska na „Chr. Dumku“: na hod—3 zał., na paŭhodu—1 zał. 50 hr., na try miesiacy—1 zał. Cana asobnaha numaru — 10 hr. Zahranicu padpiska ũ dva razy daražej. — Adrys Redakcyi i Administracyi: Vilnia (Wilno), Zavalnaja vul. № 1—2.

Redaktor J. POŹNIAK
Рэдактар Я. ПАЗЬНЯК

Wydawca KS. AD. STANKIEWICZ
Выдавец КС. АД. СТАНКЕВІЧ

Drukarnia Białoruska im. Fr. Skaryny, Wilno, Zawalna 1. | Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны, Вільня, Завальная 1.